

PLASTIKOAREN BIRZIKLAPENAREN IRUZURRA: INDUSTRIA PETROKIMIKOAREN GERRILLARIAK GENEVAN

Plastikoaren kutsadura saihesteko azken gailurra porrot izugarriarekin amaitu da Suitzako Geneva hirian, abuztuan. Hori zuten bilatzen petrolio-herrialdeek, plastikoa milioika tonatan sortzen jarraitzeko. Birziklapena da beraien tekno-soluzioa, baina gero eta garbiago dago industria petrokimikoak abiatutako hamarkada askotako iruzur bat besterik ez dela. Askoren aburuz, aukera bakarra polimero kutsagarrien ekoizpena mugatu eta debekatzea da.

 URKO APAOLAZA AVILA

Kontxako hondartzan edo Menorkako kostaldeko kaletan plastiko artean igeri hasten garenean jabetzen gara arazoaren tamainaz, muturrean jartzen digutenean alegia. Baina plastikoak sortzen duen kutsadura aspaldi bihurtu zen mundu mailako krisi bat, ingurumenean ez ezik gure osasunean ere larriki eragiten duena. Hamaika ikerketa egin dira, eta hona hemen enegarrena: egunero 68.000 mikroplastiko arnasten ditugu etxetik atera ere egin gabe.

Lehendik bagenekien gizakiok gure biriketako zuntzetan plastikoak genituela, baina orain kopurua ere badakigu. Okzitaniko Tolosako Unibertsitateko ikerlariek *Plos One* aldizkarian argitaratu dute azterlana: "Bisfenola bezalako gehigarri toxikoak aska ditzakete, baita ftalatoak eta beste konposatu batzuk ere; funtzio endokrinoa aldatzen duten gehigarriak dira eta erditze goiztiarra, nahasmendu neurologikoa, gizonen artean jaiotzetiko ugalketa-akatsak, antzutasuna, obesitatea, gaixotasun kardiobaskularrak, giltzurruneko gaixotasunak eta minbi-ziak sortzeko arriskua handitzen dute", azaldu dio *La Vanguardia*-ri Jeroen Sonke ikerlarietako batek.

**“Oinarritik hasi behar
dugu, eta gerrilla bat egin
gure etsaien kontra”, hala
esan zuen Plastics Europe
lobbyaren ordezkari
batek 1994an; orduetik
milioika dolar isuri dituzte
publizitate agentzien
poltsikoetara**

Planeta mailako krisia, beraz. Eta erantzuna emateko, plastikoen kutsaduraren kontrako “tratatu” global bat bilatu nahian aritu dira Nazio Batuen Erakundeko 184 herrialde azken hiru urteetan. 2024ko azaroan Hego Korea-ko Busanen egindako azken goi-bilera porrot totala izan zen, Nicolas Goñik orriotan (ARGIA, 2.897 zk.) azaldu zuen bezala – plastiko esportatzaileen oztopoak tarteko, eta beste behin “txiroenak gehiago kaltetuta”-. Baina azken aukera bat eman zioten euren buruari eta Suitzako Genevan bildu dira abuztuan, herritar asko plaian edo festetan murgilduta eta beste asko udako lan prekarioekin kateatuta zeuden bitartean.

Genevakoa beste porrot bat izan da ordea, berriz ere petrolio ekoizle diren herrialdeen presioaren ondorioz. Funtsean, eztabaida zentratzen da ea plastikoen ekoizpena derrigorrez mugatu behar den ala ez. Helburua zen plastikoen kutsaduraren arazoari sorreratik bertatik aurre egitea, baina Saudi Arabiak, AEBek, Iranek eta Errusiak gidaturiko herrialde multzo batek emaitza saboteatu sabotatu du urardoturiko zirraborro bat bultzatuta.

Genevako NBEren egoitza atarian
Benjamin Von Wong artista
kanadarrak paratutako artelana,
plastikoen kutsadura erakusteko.

Petrolio ekoizleen sektorea ikusten ari da erregai fosilen merkatua agortzen ari dela eta plastikoen negozioan dauka orain begirada jarrita. Ekonomia Lankidetza eta Garapenerako Erakundearen (ELGE) 2022ko otsaileko txosten baten arabera, plastikoen urteko ekoizpena bikoiztu baino gehiago egin da 20 urtean, urtero 460 milioi tona ekoizteraino. Ezer egiten ez bada, berriro hirukoiztu egin daiteke 2060rako.

Suitzako hirian, hamar eguneko atzera eta aurreren ondoren, ehun herrialde inguruk osaturiko multzo batek –batez ere Hego Globalekoak– mailetak egin eta etxera joatea erabaki du, nazkatuta. NBEko ingurumeneko arduradunak “konplexutasun geopolitikoak”, “erronka ekonomikoak” eta “tentsio multilateralak” aipatuta desenkusatu dira.

Ulertzeko Genevan orain, eta Ottawan zein Busanen lehenago, petrolioaren lobbyak azpijokoekin nola sartu duen eskua, *The Guardian* egunkariko Damian Carrington kazetariak goi-bilera horietan parte hartu duten hainbat lagunekin hitz egin du eta *“Total infiltration”: How plastics industry swamped vital global treaty talks* (‘Infiltrazio erabatekoa’: nola plastikoen industriak itun globaletako hil ala biziko elkarrizketak lokaztu dituen) erreportajeaz azaldu du, ezin sinetsirik, haien ahotik entzundakoa.

GIZON ZURIAK, IPAR GLOBALEKOAK

Bethanie Carney Almroth ekotoxikologoa da Suediako Goteborgeko Unibertsitatean, eta kazetariari kontatu dio 2024ko apirilean egindako Ottawako bilkuran plastikozko ontziak egiten dituen enpresa bateko ordezkaria gelan sartu zitzaiola garrasika eta mehatxuka. Beste egun batean, AEBetako enpresa kimiko bateko langileek bere inguruan borobil bat egin zuten: “Garrasi egin diten guztiak gizon zuriak izan dira, Ipar Globalekoak”, azaldu du.

Petrokimiketako ordezkariak batzarretan presentzia erakusten du datu soil batek: Genevako gailurrean 234 lobbystak hartu dute parte ofizialki, Europar Batasuneko 27 herrialdeek batera izan dituzten ordezkariak baino gehiago da hori.

Toki guztietan daude, bilera garrantzitsu guztietan. “Nire mugikorrean pribatutasun babesgailu bat daukat –dio Carney Almrothek–, zeren eta gure atzetik ibiliko dira, pantailan duguna filmatuko dute, ikusi nahi dute zer idazten dugun edo zeinekin ari garen txateatzen. Ez nuke sekula nire

ordenagailua irekiko gela baten erdian, jakin gabe zein dagoen nire atzean. Estres eta zelatatze maila izugarria da”.

**“Nire mugikorrean
pribatutasun babesgailua
daukat, zeren eta gure
atzetik ibiliko dira,
pantailan duguna
filmatuko dute, ikusi
nahi dute zer idazten
dugun edo zeinekin
txateatzen dugun”**

Bethanie Carney Almroth,
ekotoxikologoa

Infiltrazioa hainbestekoa da, antolatzaileengan eragiteko gaitasuna ere badutela. *The Guardian*-eko kazetariak gogorarazi

du Ingurumen Programaren (NBIP) zuzendari Inger Andersenek kritika zorrotzak jaso dituela hainbat herrialderen eta talde ekologisten partetik, ez duela inolako anbizioz erakutsi plastikoen ekoizpenari muga bat jartzeko garaian. Ez da harrigarria: NBIpek petrolio-ekoizle diren herrialdeen dirulaguntzak jasotzen ditu erruz, hortik bizi da %95ean.

2024ko urtarrilean Andersenek Saudi Arabia bisitatu zuen. Hilabete batzuk geroago hango ministroekin elkartu zen Riaden, desertifikazioaren kontrako bilera baten testuinguruan. 2025eko Davoseko gailurrean berriz bildu zen haiekin, eta ekainaren 29an Riadera itzuli zen kooperazio akordio bat sinatzeko. Eta bitartean, Saudi Arabiak lau urtean 20 milioi dolar eman dizkio NBIP erakundeari, ustez “ingurumen babes indartzen laguntzeko”. Herrialde arabiarreko petrolio putzuetatik zuzenean intsuflatutako odola.

PLASTIKOZALEEN “GERRILLA”

Plastiko kutsaduraren kontrako munduko ituna, jaio aurretik hilda zegoen. Multinazionalen presioa eta eragina neurtzen duen InfluenceMap *Think tank*-ak 2024ko azaroan kaleratutako txosten baten arabera, 2022an prozesua hasi baino lehen, Exxonmobil (AEB), SABIC (Saudi Arabia), BASF (Alemania), TotalEnergies (Frantzia), Chevron-Phillips (AEB)

F. FUSSTETTER - NBIP / CREATIVE COMMONS

INGER ANDERSEN NBEko Ingurumen Programako zuzendaria Genevako goi-gailurrean, hainbat parte hartzailez inguratuta; petrokimikoen lobbyari men egiteagatik kritikak jaso ditu. Eskuineko irudian, kanpoaldean ordezkariak egindako protestetako bat.

eta plastikoa ekoizten duten beste hainbat konpainia eta elkartek –tartean dago Plastics Europe, zeinak guretzat ezagunak diren Arkema eta Repsol enpresak biltzen dituen– erabaki zuten itunaren helburuak “ahultzea”. Horretarako, alde batetik gobernuak eskatuko zieten birziklapena lehenestea eta, bestaldek, plastikoen ekoizpena gutxitzeko neurrien kontra azalduko ziren.

Baina estrategia hori ez da herenegun-koa, petrokimikoen sektoreak negozioa egiten segitzeko duela hamarkada asko hartutako norabidearen barruan sar liteke. Birziklapena, ekonomia zirkularra, plastikoa berdea, pirolisi kimikoa... Aldian-aldean agertzen da kontzeptu edo teknologia berri bat, multinazionalen polimeroen unibertsoa esploratzen jarraitu dezaten.

Mohamed Larbi Tunisiako Unibertsitateko irakasleak plastikoen birziklapenaren “iruzur handia” deitu dio mul-

tinazionalen jokabide horri. *Le Monde Diplomatique* egunkarian argitaraturiko *Plastique, l'escroquerie du recyclage* (Plastikoa, birziklapenaren iruzurra) artikuluan azaltzen duenez, sektoreak berrogei urte daramatza gezurretan, 1980ko hamarkada erdialdean ontziratzeko enpresen eskutik birziklapenaren ideia –eta horrekin batera Möbiusen ikur famatua, hiru gezi berde dituen– bereganatu zutenetik.

Larbi gordina da: “Propaganda egiten lau hamarkada igaro ondoren, 1950 eta 2017 artean sorturiko eta botatako 6.300 milioi tona plastikoetatik %10 baino ez da birziklatu”. Bere esanetan, enpresek birziklapenerako teknologia “berritzaileak” iragartzen dituzte, baina errealitatea oso bestelakoa da: petrolioarekin eta gasarekin egiten den etileno konposatu kimikoa hain da ugaria, plastiko “birjinen” prezioa amildu egiten dela, eta birziklapen enpresek ezin dutela kostu ho-

riekin lehiatu. Gainera, “etileno orgiak” ez du amaierarik, eta Txinan, AEBetan zein Saudi Arabian produkzio-planta berriak iragarri dituzte.

“Hamarkadak daramatzate plastikozko zaborraren krisia nahita sortzen”, dio irakasle tunisiarrak. 1994an Plastics Europeen bilera batean, hango partaide batek honakoa botatu zuen: “Oinarritik eragin behar dugu eta gerrilla gerra bat egin gure etsaien kontra”. Ordutik milioika dolar isuri dituzte publizitate agentzien poltsikoetara, “soluzioak” saltzeko, Larbiren esanetan.

Greenpeacek azaldu izan duen moduan, “plastikoen pandemia” baten aurrean gaude. Pribilegiatuok jada ez dugu arazoa ezkutatu zaborrak Sri Lankara edo Bangladeshera bidalita, hangoek ur gazitan irentsi ditzaten. Gogoratu, 68.000 mikroplastiko egunero, etxetik atera gabe. ●

**ZINKUNEGI
OPTIKA**

Hernani 23 · 20004 Donostia
T. 943 420 624
zinkunegioptika.com

